

Reg. č. 50
Nejvyšší soud ČR
usnesení sp. zn. 26 Cdo 3705/2015
ze dne 1. 10. 2015

Zastavení exekuce a náhrada nákladů

Předpisy:

*zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti,
ve znění účinném do 31. prosince 2012 (exekuční řád)
a o změně dalších zákonů (§ 36, 52, 55)*
zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (§ 2, 107a, 268)

Judikatura:

nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 468/11
usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 343/2001
usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 873/2005
usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 5291/2008
usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 3013/2010
usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2395/2011
usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 26 Cdo 3381/2015

O zastavení exekuce dříve, než je pravomocně rozhodnuto o návrhu účastníka podle § 107a o. s. ř., resp. § 36 ex. ř., na vstup jeho procesního nástupce do řízení, nelze rozhodnout. K zamítnutí takového návrhu na straně oprávněné by mělo docházet jen výjimečně, pokud prostřednictvím § 2 o. s. ř. v řízení vyšlo najevo, resp. lze s jistotou prohlásit, že cílem návrhu je zneužití procesní úpravy např. za tím účelem, aby se možná pohledávka na náhradu nákladů řízení stala vůči neúspěšnému navrhovateli nedobytnou. Prostá obava, že případná pohledávka na náhradě nákladů řízení se v budoucnu stane nedobytnou, k takovému kroku nepostačuje.

Nejvyšší soud rozhodl v exekuční věci oprávněné B. F., s. r. o., proti povinnému V. Š. pro 121 341,16 Kč s příslušenstvím, vedené u soudního exekutora JUDr. T. V. pod sp. zn. xxx, o dovolání oprávněné proti usnesení Městského soudu v Praze z 20. 4. 2015, sp. zn. 55 Co 81/2015. Napadené usnesení soudu i usnesení soudního exekutora se ruší a věc se vrací soudnímu exekutorovi k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

K návrhu oprávněné (původně K. b., a. s.) Obvodní soud pro Prahu 7 usnesením ze dne 24. března 2010, čj. 152 EXE 166/2010-13, nařídil exekuci na majetek povinného – k uspokojení pohledávky oprávněného ve výši 121 341,16 Kč, s úrokem ve výši 23,34 % p. a. z částky 91 704,24 Kč od 4. 8. 2009 do zaplacení, s úrokem z prodlení ve výši 1,66 % p. a. z částky 91 704,24 Kč od 4. 8. 2009 do zaplacení, s úrokem z prodlení ve výši 1,66 % p. a. z částky 24 109,85 Kč od 4. 8. 2009 do zaplacení, nákladů předchozího řízení ve výši 34 172,04 Kč, jakož i nákladů exekučního řízení, jejichž výše bude určena v příkazu k úhradě nákladů exekuce; provedením exekuce pověřil soudního exekutora JUDr. T. V.

K návrhu původní oprávněné (K. b., a. s.) ze dne 17. června 2014 soudní exekutor JUDr. T. V. usnesením ze dne 27. srpna 2014, čj. xxx, rozhodl ve smyslu § 36 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, ve znění pozdějších předpisů (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve spojení s ustanovením § 52 odst. 1 ex. ř. a ustanovením § 107a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), o procesním nástupnictví společnosti B. F., s. r. o., na místo původní oprávněné K. b., a. s.

Podáním ze 16. října 2014, doručeným soudnímu exekutorovi JUDr. T. V. dne 23. října 2014, oprávněná (B. F., s. r. o.) ve smyslu ustanovení § 36 ex. řádu ve spojení s ustanovením § 52 odst. 1 ex. řádu a ustanovením § 107a o. s. ř. navrhla, aby soudní exekutor rozhodl o vstupu společnosti P. I. H. LTD se sídlem Seychelské ostrovy, xxx, registrační číslo osoby xxx, na místo oprávněné, protože smlouvou o postoupení pohledávek uzavřenou dne 26. května 2014 oprávněná postoupila své pohledávky, včetně pohledávky vymáhané v tomto exekučním řízení, na zmiňovanou společnost.

Ještě před tím, než soudní exekutor rozhodl na základě návrhu oprávněné ze dne 16. října 2014 o procesním nástupnictví, oprávněná podáním ze dne 1. prosince 2014 navrhla zastavení exekuce podle ustanovení § 52 odst. 1 ex. ř. ve spojení s ustanovením § 268 odst. 1 písm. e) o. s. ř. pro nemajetnost povinného.

Soudní exekutor JUDr. T. V. usnesením ze dne 12. prosince 2014, čj. xxx, návrh oprávněné na vydání rozhodnutí, aby na její místo do řízení vstoupila společnost P. I. H. LTD zamítl, nařízenou exekuci k návrhu oprávněné podle ustanovení § 55 odst. 3 ex. řádu ve znění účinném od 1. ledna 2014 ve smyslu ustanovení § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř. zastavil, oprávněné uložil povinnost uhradit soudnímu exekutorovi náklady exekuce ve výši 7865 Kč nejpozději

do tří dnů po právní moci tohoto usnesení a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení. Uvedl, že návrhu oprávněné o procesním nástupnictví nevyhověl, protože připuštěním vstupu nového účastníka do řízení by byla porušena zásada spravedlivého procesu a zásada úspěchu ve věci. K návrhu oprávněné došlo v okamžiku, kdy exekuce „*bude nepochybně zastavena, s čímž budou spojeny výroky o povinnosti dosavadního oprávněného hradit náklady exekuce, přičemž solventnost nového oprávněného,*“ který je cizozemským subjektem, nebyla osvědčena. Oprávněná v podání ze dne 1. prosince 2014 navrhla zastavení exekuce pro nemajetnost povinného, tj. podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. e). Soudní exekutor však dospěl k závěru, že oprávněná ve svém návrhu na zastavení exekuce zastírá skutečný důvod zastavení exekuce, jímž je nevykonatelnost exekučního titulu, kterým v této věci je rozhodčí nález vydaný na základě neplatné rozhodčí doložky (ustanovení § 268 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.). Soudní exekutor proto vyhověl návrhu oprávněné na zastavení exekuce. O nákladech exekuce však rozhodl tak, že procesní zavinění na zastavení exekuce spočívá na oprávněné, protože nezachovala potřebnou míru pečlivosti, neboť i přesto, že byla srozuměna s bezvýsledností exekuce a nevykonatelností exekučního titulu, odkoupila vymáhanou pohledávku „za sníženou cenu za účelem zisku“, ač měla a mohla předpokládat, že exekuce bude ve smyslu § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř. zastavena.

K odvolání oprávněné Městský soud v Praze usnesením ze dne 20. dubna 2015, sp. zn. 55 Co 81/2015, usnesení soudního exekutora JUDr. T. V. ze dne 12. prosince 2014, čj. xxx, změnil ve výroku II. o zastavení exekuce tak, že tento zní „*exekuce se zastavuje*“, ve zbývajících výrocih usnesení potvrdil a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Uvedl, že v posuzované věci je podstatné, že subjekt, kterým měl na základě návrhu na procesní nástupnictví vstoupit na místo dosavadní oprávněné, sídlí mimo Českou republiku, konkrétně na Seychelách, nikoliv skutečnost, že si soudní exekutor nevyžádal doložení solventnosti této zahraniční společnosti, protože „*prostor Seychelské republiky úspěšně využívají, resp. využily k unikům před tuzemskou spravedlností různé tuzemské fyzické i právnické osoby.*“ Vzhledem k tomu, že současně s rozhodováním o procesním nástupnictví na straně oprávněné je rozhodováno i o nákladech exekuce v souvislosti s jejím zastavením, které je v této věci povinna hradit právě oprávněná, lze přisvědčit soudnímu exekutorovi, že „*jde o zneužití § 107a o. s. ř.*“, neboť motivem pro postoupení byla snaha vyhnout se hrozící povinnosti hradit náklady zastavené exekuce. K postoupení vymáhané pohledávky navíc došlo v souhrnu s velkým množstvím dalších pohledávek, případný součet nákladů exekuce, které by oprávněná eventuálně byla povinna hradit, by nebyl zanedbatelný. K zastavení exekuce může dojít bez návrhu, souhlasí-li s tím oprávněná. V dané věci soudní exekutor o zastavení exekuce

rozhodoval k návrhu oprávněné a současně též z důvodu nevykonatelnosti exekučního titulu, na základě kterého byla exekuce nařízena a vedena. Soudní exekutor neprovedl žádná zjištění ohledně nemajetnosti povinného. K zastavení exekuce tudíž došlo z důvodu nevykonatelnosti (nicotnosti) exekučního titulu, který je nutné podřadit pod ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., nikoliv ustanovení § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř. Vzhledem k tomu, že soudní exekutor není vázán důvodem, pro který byl návrh na zastavení podán, a oprávněná se zastavením exekuce souhlasila, neboť zastavení sama, byl z jiného důvodu, navrhla, rozhodnutí o zastavení exekuce je věcně správné a není postiženo procedurální vadou. Obdobně je za správné nutno považovat i rozhodnutí o nákladech, neboť v případě zastavení exekuce pro nevykonatelnost exekučního titulu spočívá procesní zavinění na oprávněné, nikoliv na soudním exekutorovi.

Usnesení odvolacího soudu napadla oprávněná dovoláním, ve kterém odvolacímu soudu vytyká nesprávné právní posouzení věci mimo jiné v následujících dvou otázkách:

1) Zda lze rozhodnout o zastavení exekuce dříve, než je rozhodnuto o návrhu účastníka podle ustanovení § 107a o. s. ř., resp. § 36 ex. řádu, na vstup procesního nástupce do řízení?

2) Zda soudní exekutor *ex officio* může rozhodnout o zastavení exekuce z jiného důvodu, než pro který účastník řízení zastavení exekuce navrhoval, resp. s kterým účastník projevil souhlas, aniž by si vyžádal souhlas tohoto účastníka (oprávněné) s novým důvodem zastavení exekuce?

K otázce ad 1) oprávněná odkazuje mimo jiné na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. listopadu 2010, sp. zn. 20 Cdo 5291/2008, a náleží Ústavního soudu ze dne 9. února 2012, sp. zn. III. ÚS 468/11, které se zabývají rozhodováním o návrhu osoby oprávněné na vstup jejího procesního nástupce do řízení. Podle názoru oprávněné nelze rozhodnout o zastavení exekučního řízení, dokud není pravomocně rozhodnuto o návrhu oprávněné na vstup jejího procesního nástupce do řízení, který navíc byl podán dříve než návrh na zastavení exekuce. Nehledě na to, že soudní exekutor návrh na vstup jejího procesního nástupce do řízení zamítl, aniž by náležitě zkoumal, zda tento návrh je zneužitím procesní úpravy (tzv. šikanózním návrhem), či nikoliv, v důsledku čehož postupoval formalisticky a v rozporu s ustálenou rozhodovací praxí odvolacího soudu. V této souvislosti rovněž odkazuje na například na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. října 2011, sp. zn. 29 Cdo 3013/2010, uveřejněné pod číslem 46/2012 *Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek*. Obdobně odvolací soud, vycházející z